

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์การไหลเวียนทางการค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว กับ ประเทศสมาชิกอาเซียน โดยใช้แบบจำลองแรงโน้มถ่วง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและ แนวโน้มการส่งออก การนำเข้า และการค้าในภาพรวมของสปป.ลาว โดยเฉพาะศึกษาถึงปัจจัยที่ สำคัญที่ส่งผลต่อมูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้า และมูลค่าการค้ารวมของสปป.ลาว กับประเทศ คู่ค้าสมาชิกอาเซียน โดยใช้ข้อมูลทศนิยมแบบพาแนล (Panel data) เป็นรายปีย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 ถึงปี ค.ศ 2010 ของประเทศสมาชิกอาเซียน 7 ประเทศที่สปป.ลาวทำการค้าได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม นอกจากนี้จะเพิ่มข้อมูลประเทศที่มี อิทธิพลต่อมูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้า และมูลค่าการค้ารวมของสปป.ลาวอีก (8) ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เบลเยียม และเยอรมัน เพื่อใช้เป็นตัวแปร ควบคุมให้ผลการศึกษาที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศเหล่านี้เป็นประเทศคู่ค้ารายใหญ่ ของโลกรวมทั้งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของสปป.ลาวอีกด้วย รวมเป็น 15 ประเทศ ซึ่งสามารถ สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

ผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูลตัวแปรมูลค่าส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่ แท้จริง($\ln IM_{j,t}$) มูลค่าการค้ารวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$) ผลิตรถยนต์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง ของประเทศคู่ค้า($\ln Y_{j,t}$) ผลิตรถยนต์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวของประเทศคู่ค้า ($\ln pcY_{j,t}$) จำนวนประชากรของประเทศคู่ค้า($\ln N_{j,t}$) และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของสปป.ลาว ($\ln RER_t$) ในรูปลอการิทึมธรรมชาติ (Natural logarithm) ด้วยวิธีการของ LLC, IPS และ Fisher type test โดยใช้ ADF- test และ PP- test ใช้แบบ individual intercept พบว่าข้อมูลตัวแปรจำนวนประชากร ของประเทศคู่ค้า($\ln N_{j,t}$) มีความนิ่งที่ระดับ Level หรือ $I(0)$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 1 ส่วนข้อมูลตัวแปรมูลค่าส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่แท้จริง ($\ln IM_{j,t}$) มูลค่าการค้า รวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$) ผลิตรถยนต์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศคู่ค้า($\ln Y_{j,t}$) ผลิตรถยนต์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวของประเทศคู่ค้า($\ln pcY_{j,t}$) และอัตราแลกเปลี่ยนที่ แท้จริงของสปป.ลาว($\ln RER_t$) มีความนิ่งที่ระดับ First difference หรือ $I(1)$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ร้อยละ 1 ดังนั้นจึงสามารถนำข้อมูลมาใช้ในสมการได้โดยไม่ทำให้เกิดปัญหาความถัมพันธ์

ที่ไม่แท้จริงระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ(Spurious Regression) ส่วนตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของสปป.ลาว($\ln Y_{i,t}$) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวของสปป.ลาว($\ln pcY_{i,t}$) จำนวนประชากรของสปป.ลาว($\ln N_{i,t}$) ระยะห่างระหว่างสปป.ลาวกับประเทศคู่ค้า($\ln D_{ij,t}$) มีพรมแดนร่วมกัน($BD_{ij,t}$) เข้าใจภาษาถิ่นมากกว่าร้อยละ 50($LAN_{ij,t}$) และเป็นสมาชิกอาเซียน($ASEAN_{ij,t}$) ไม่สามารถทดสอบความนิ่งของข้อมูลได้เนื่องจากข้อมูลในแต่ละกลุ่มประเทศมีค่าเท่ากัน

ผลการทดสอบภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร (Multicollinearity) ของแบบจำลองมูลค่าการส่งออก($\ln EX_{ij,t}$) แบบจำลองมูลค่าการนำเข้า($\ln IM_{ij,t}$) และแบบจำลองมูลค่าการค้ารวม ($\ln Trade_{ij,t}$) พบว่าให้ผลคล้ายกัน ซึ่งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงมี คือตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวของสปป.ลาว($\ln pcY_{i,t}$) ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของสปป.ลาว($\ln Y_{i,t}$) ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศคู่ค้า ($\ln Y_{j,t}$) ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวของประเทศคู่ค้า($\ln pcY_{j,t}$) ตัวแปรจำนวนประชากรของสปป.ลาว($\ln N_{i,t}$) ตัวแปรระยะห่างระหว่างสปป.ลาวกับประเทศคู่ค้า($\ln D_{ij,t}$) ตัวแปรเป็นสมาชิกอาเซียน($ASEAN_{ij,t}$) และตัวแปรมีพรมแดนร่วมกัน($BD_{ij,t}$) และการแก้ปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร(Multicollinearity) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการตัดตัวแปรดังกล่าวออกจากแบบจำลอง คือตัดตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวของสปป.ลาว ($\ln pcY_{i,t}$) ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวของประเทศคู่ค้า($\ln pcY_{j,t}$) ตัวแปรจำนวนประชากรของสปป.ลาว($\ln N_{i,t}$) และตัวแปรมีพรมแดนร่วมกัน($BD_{ij,t}$) ส่วนตัวแปรเป็นสมาชิกอาเซียน($ASEAN_{ij,t}$) ตัวแปรระยะห่างระหว่างสปป.ลาวกับประเทศคู่ค้า($\ln D_{ij,t}$) ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของสปป.ลาว($\ln Y_{i,t}$) และตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศคู่ค้า($\ln Y_{j,t}$) ถึงแม้จะมีค่าความสัมพันธ์กันสูง แต่ยังคงเก็บไว้ในแบบจำลอง เนื่องจากเป็นตัวแปรสำคัญที่ใช้ตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้

ผลการทดสอบปัญหา Heteroskedasticity ของแบบจำลองมูลค่าการส่งออก($\ln EX_{ij,t}$) แบบจำลองมูลค่าการนำเข้า($\ln IM_{ij,t}$) และแบบจำลองมูลค่าการค้ารวม ($\ln Trade_{ij,t}$) ทั้งยังไม่ได้ตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงและได้ตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงแล้ว พบว่าแบบจำลองดังกล่าวมีปัญหา Heteroskedasticity และการแก้ไขกรณีเกิดปัญหา Heteroskedasticity ด้วยวิธีการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุดน้อยทั่วไป (Generalized Least Squares (GLS))

ผลการประมาณค่าแบบจำลองมูลค่าการส่งออก($\ln EX_{ij,t}$) แบบจำลองมูลค่าการนำเข้า ($\ln IM_{ij,t}$) และแบบจำลองมูลค่าการค้ารวม ($\ln Trade_{ij,t}$) โดยเลือกใช้สมการที่ได้ตัดตัวแปรอิสระที่มี

ความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงออกจากแบบจำลองแล้ว พบว่าค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระของแบบจำลองมูลค่าการส่งออก($\ln EX_{j,t}$) แบบจำลองมูลค่าการนำเข้า($\ln IM_{j,t}$) และแบบจำลองมูลค่าการค้ารวม ($\ln Trade_{j,t}$) ให้ผลเหมือนกัน ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของสปป.ลาว($\ln Y_{j,t}$)และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศคู่ค้า($\ln Y_{j,t}$) เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่แท้จริง($\ln IM_{j,t}$) และมูลค่าการค้ารวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$)ในภาพรวมของสปป.ลาว กับประเทศคู่ค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนิตา นวลเต็ม (2553) ชุตติสร แก้วบรรจง(2554) Wang and Winter (1992) Peter Egger and Michael Pfaffermayr (2003) และRoberts (2004)

จำนวนประชากรของประเทศคู่ค้า($\ln N_{j,t}$) เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกันกับมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่แท้จริง($\ln IM_{j,t}$) และมูลค่าการค้ารวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$)ในภาพรวมของสปป.ลาวกับประเทศคู่ค้า ซึ่งตรงข้ามกันกับงานวิจัยของ ธนิตา ขุนทองน้อย(2550) มนิตา นวลเต็ม(2553) ชุตติสร แก้วบรรจง(2554) Wang and Winter (1992) และPeter Egger and Michael Pfaffermayr (2003)

ระยะห่างระหว่างสปป.ลาวกับประเทศคู่ค้า($\ln D_{j,t}$) เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกันกับมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่แท้จริง($\ln IM_{j,t}$) และมูลค่าการค้ารวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$)ในภาพรวมของสปป.ลาว กับประเทศคู่ค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิตา ขุนทองน้อย(2550) มนิตา นวลเต็ม(2553) ชุตติสร แก้วบรรจง(2554) Wang and Winter (1992) และRoberts(2004)

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของสปป.ลาว($\ln RER_t$) เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่แท้จริง($\ln IM_{j,t}$) และมูลค่าการค้ารวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$)ในภาพรวมของสปป.ลาว กับประเทศคู่ค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนิตา นวลเต็ม(2553) และPeter Egger and Michael Pfaffermayr (2003) แต่ตรงข้ามกันกับงานวิจัยของ ชุตติสร แก้วบรรจง(2554)

การเข้าใจภาษากันมากกว่าร้อยละ50($\ln LAN_{j,t}$) จะทำให้มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่แท้จริง($\ln IM_{j,t}$) และมูลค่าการค้ารวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$)ในภาพรวมของสปป.ลาว กับประเทศคู่ค้าเพิ่มขึ้น

การเป็นสมาชิกอาเซียน($\ln ASEAN_{j,t}$) จะทำให้มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง($\ln EX_{j,t}$) มูลค่าการนำเข้าที่แท้จริง($\ln IM_{j,t}$) และมูลค่าการค้ารวมที่แท้จริง($\ln Trade_{j,t}$)ในภาพรวมของสปป.

ลาวกับประเทศคู่ค้าลดลง ซึ่งตรงข้ามกับงานวิจัยของ ธนิตา ขุนทองน้อย(2550) มนิตา นวลเต็ม (2553) และ Wang and Winter(1992)

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการประมาณค่าแบบจำลอง

แบบจำลอง(ตัวแปรตาม)	ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระ						
	$\ln Y_{i,t}$	$\ln Y_{j,t}$	$\ln N_{j,t}$	$\ln D_{ij}$	$\ln RER_t$	$LAN_{ij,t}$	$ASEAN_{ij,t}$
มูลค่าการส่งออก($\ln EX_{ij,t}$)	(+)	(+)	(-)	(-)	(+)	(+)	(-)
มูลค่าการนำเข้า($\ln IM_{ij,t}$)	(+)	(+)	(-)	(-)	(+)	(+)	(-)
มูลค่าการค้ารวม($\ln Trade_{ij,t}$)	(+)	(+)	(-)	(-)	(+)	(+)	(-)

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ : (+) หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรตาม
 (-) หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรตาม

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ถึงแม้ช่วงระยะผ่านมารการค้าระหว่างประเทศของสปป.ลาวจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ส่วนมากสปป.ลาวจะค้าขายกับประเทศคู่ค้าที่อยู่ใกล้กัน โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าที่เข้าใจภาษากันมากกว่าร้อยละ 50 เช่น ไทย ซึ่งสปป.ลาวยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างเต็มที่ในการขยายการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน

สปป.ลาว ควรส่งเสริมสินค้าส่งออกที่เป็นสินค้าสำเร็จรูปมากยิ่งขึ้น โดยการสร้างฐานการผลิตภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อลดการส่งออกวัตถุดิบธรรมชาติ ลดการขาดดุลทางการค้า สร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า ขยายตลาดสู่ภูมิภาค สู่โลก

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารoundต่อไป

การศึกษารoundนี้เป็นการศึกษาการส่งออก การนำเข้า และการค้าของสปป.ลาวในภาพรวมในการศึกษารoundต่อไปอาจศึกษาเป็นรายอุตสาหกรรม หรือรายสินค้า

อาจศึกษาปัจจัยที่สนับสนุน หรือขัดขวางการส่งออก การนำเข้า หรือการค้า อื่นๆ เพิ่มในแบบจำลอง